

Dadaismus a surrealismus

Dadaismus

- Vznik 1916 v Curychu- Kabaret Voltaire
- Název náhodný
- Reakce na nesmyslnost světové války a hledání elementárního umění
- Znaky: provokace,absurdita,uplatnění náhody, humor, fantazie
- Centra dadaismu: Curych, New York,
Paříž, Berlín, Hanover
- Zánik 1922 z důvodu nudy a zevšednění.

Dadaistický manifest

- „Umění je nesmysl...vše, nač se podíváte, vás klame...myšlenka se rodí v ústech.“
- „Dada bylo intelektuálním protestem proti dosavadním kulturním a uměleckým konvencím, které nedokázaly zabránit nesmyslné první světové válce“ (Dějiny výtvarné kultury 4)

- Dadaisté se snažili zviditelnit pomocí negativních gest jako např. přemalování uznávaných děl ze staré kultury.
- Marcel Duchamp namaloval v r. 1917 Moně Lise černý knír a vousy.
- Objev koláže, obrazy z roztrhaných papírů, ready-made

Curyšští dadaisté

- Marcel Janco

Navrhoval dekorace, masky a kostýmy pro dadaistické divadelní hry

Abstraktní obrazy v sádře nebo pytlovině

Hans Arp

Se zabýval koláží v níž aplikoval zákon náhody,

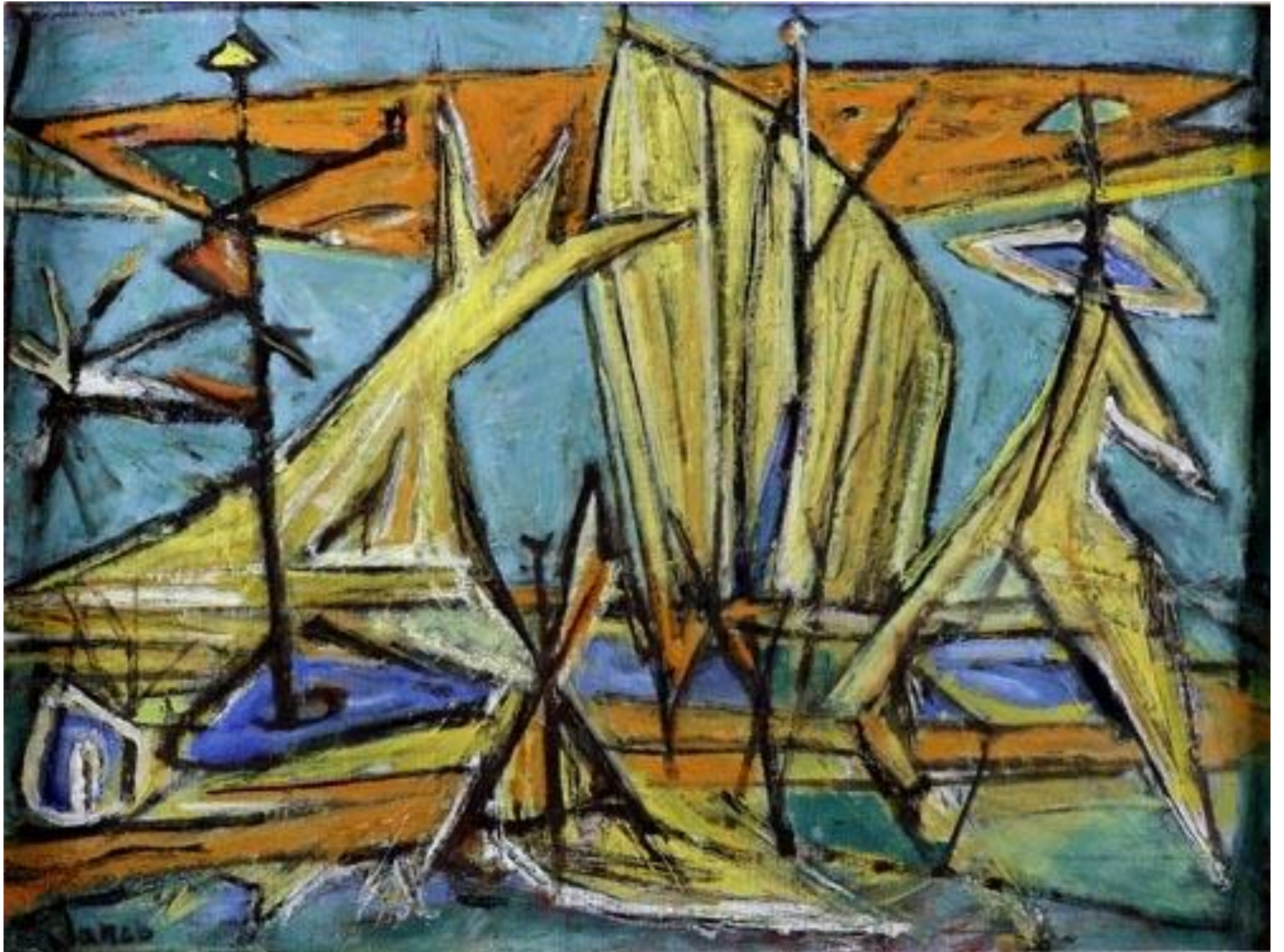
Zavrhl realistické vnímání a dal volný průchod spontánním reakcím. Technika tvorby obrazů z roztrhaných papírů, metoda psychického automatismu

Curyšské dada zaniklo po 1. světové válce.

Marcel Janco

Hans Arp

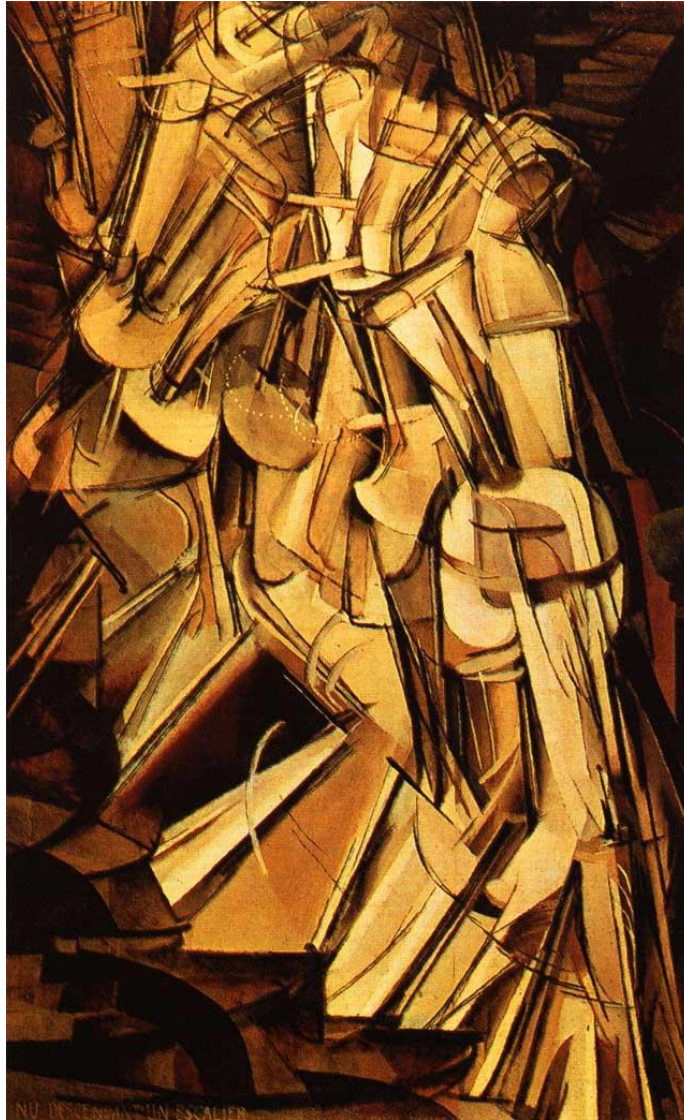
Newyorské Dada

- Od r.1915 se objevil Dadaismus i v NYC
- Představitelé : Marcel Duchamp, Francis Picabia a Man Ray.
- Armory show- první velká výstava světového malířství 19. a 20. stol. v USA

Marcel Duchamp

- Studoval na Akademii Julian v Paříži
- Věnoval se fauvismu a pak kubismu avšak dadaistické dílo vytvořil ještě před samotným vznikem směru. Dílo **Ready – made** znázorňovalo samoučelnost některých výrobků.
- proslavil se dílem **Akt sestupující ze schodů** (1912) vystavovaným na Armory Show
- Většina jeho děl je vystavena v Art museum v Philadelphii

Akt sestupující ze schodů

Fontána

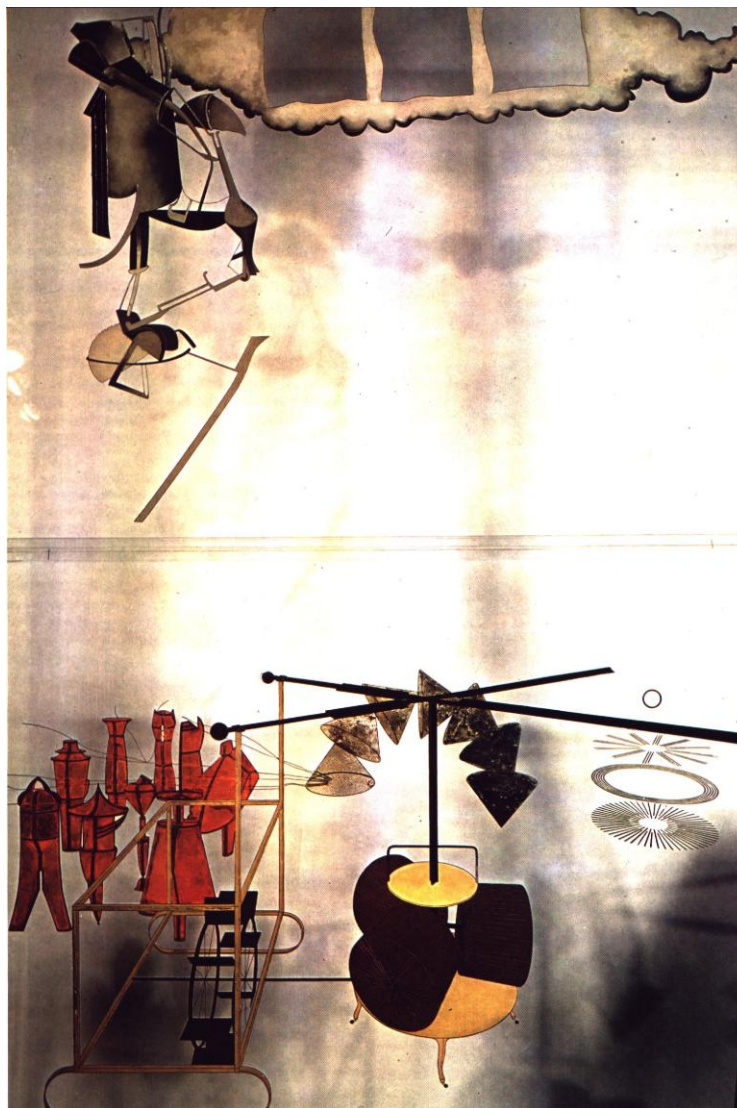
Ready- made

Sušák na lahve

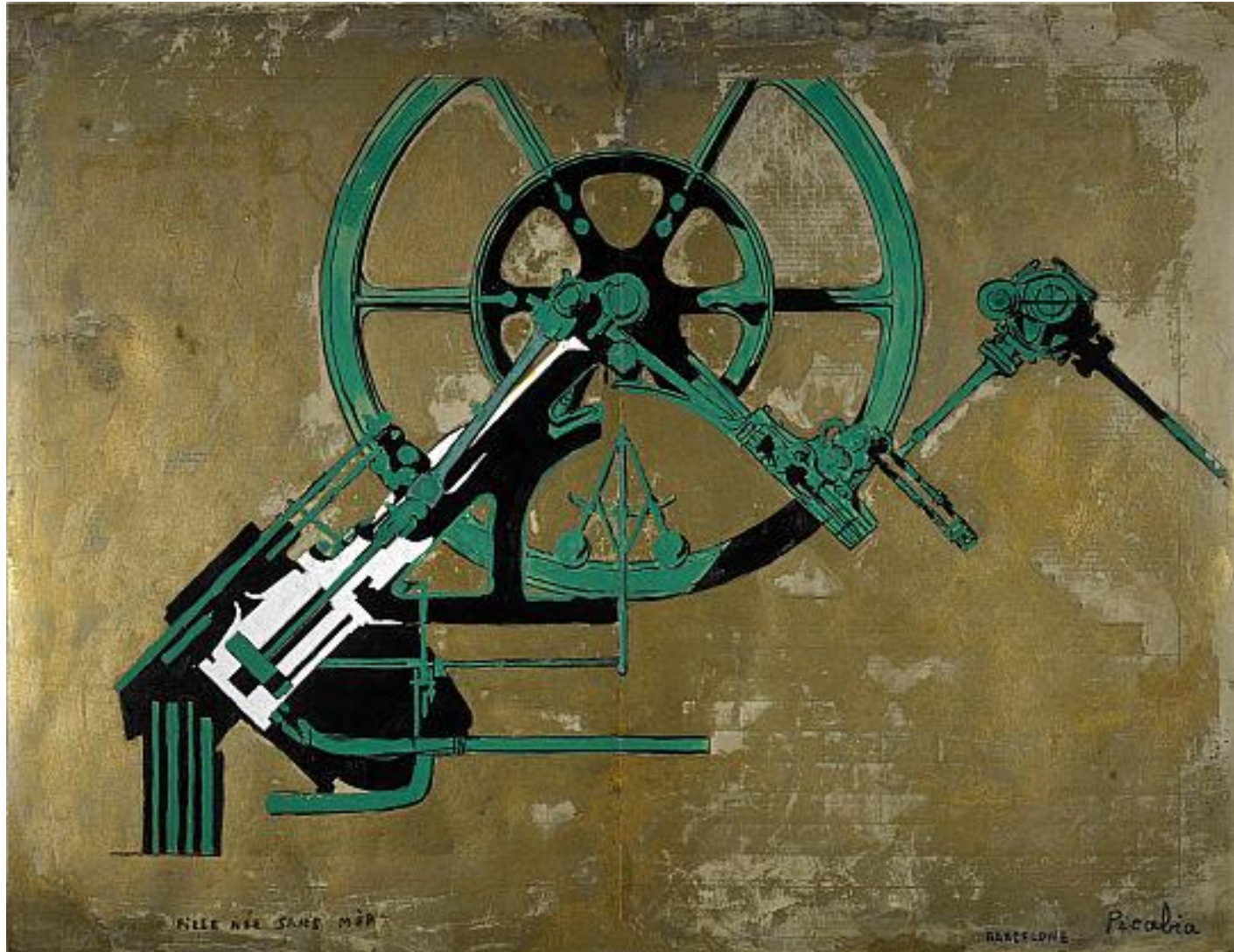
Velké sklo neboli Nevěsta svlékaná svými milenci, dokonce

Francis Picabia

- Přítel Duchampa, rozený anarchista, provokativně agresivní,
- člen skupiny Section d'Or
- Vystavoval v galerii 291 v NYC
- Hodně cestoval- spojoval jednotlivá centra dadaistů.
- 1921 Částečná spolupráce se surrealisty
- V r.1917 v Barceloně založil dadaistický časopis 391

Dívka narozená bez matky

L'Adoration du Veau

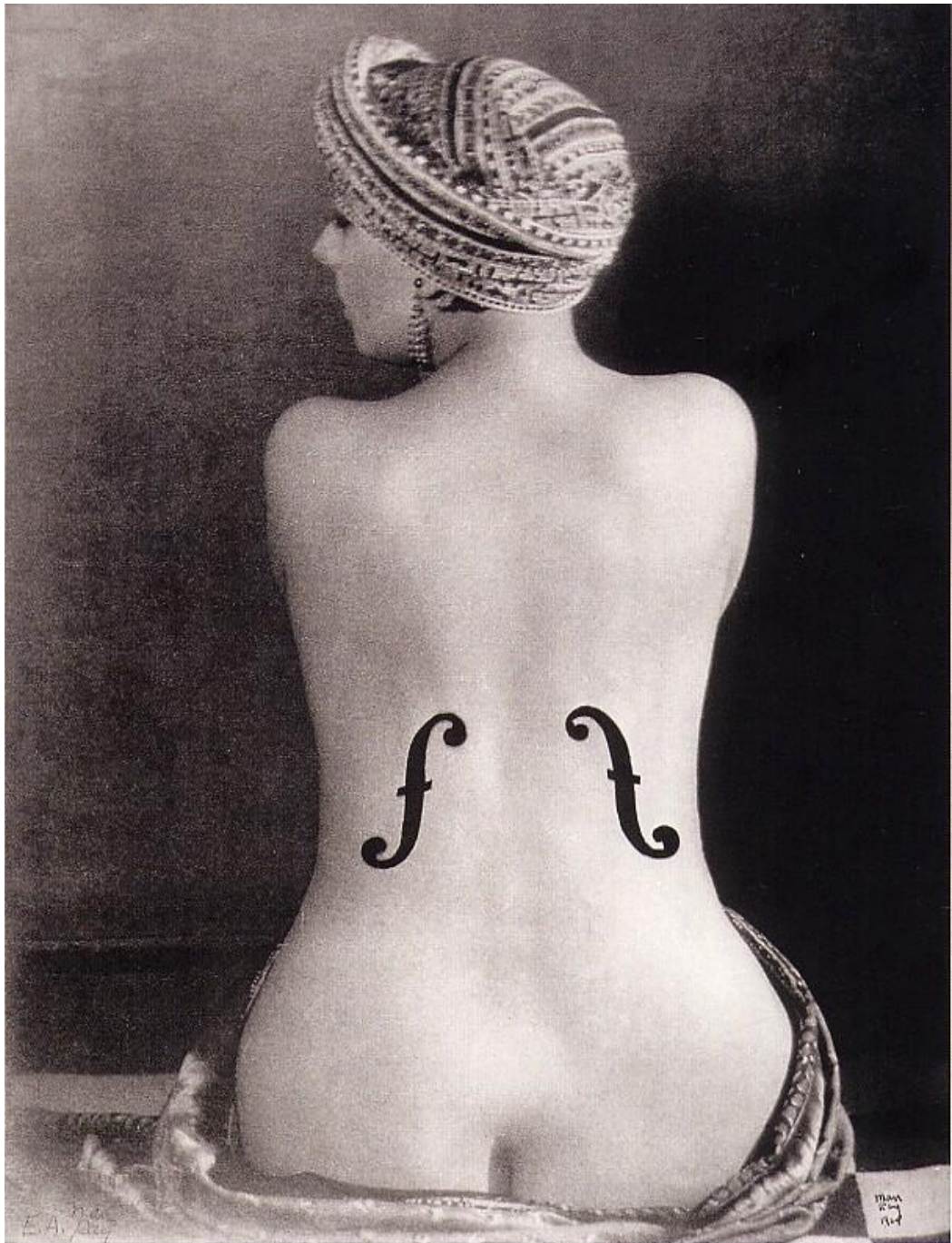

Man Ray

- Malíř a fotograf
- K dadaismu ho přivedl Duchamp
- Kompozice vyznačující se imaginativním humorem.
- Vytvořil rayogram- fotografie vytvořené bez fotografického přístroje

Man Ray

Ryograph

Kitty jumps!

La fortune

- **Berlínské dada-** zakladatelé: básník Raoul Hausmann a malíř George Grosz
- V dadaistických publikacích potírali válku a německý nacionalismus

- **Kolínské dada** – H.Arpa, Max Ernst, Theodor Baargeld

- **Hanoverské dada-** Kurt Schwitters

- **Pařížské dada-** Picabia, Tristan Tzara, A.Breton, P.Eluard, L. Aragon a P.Soupault

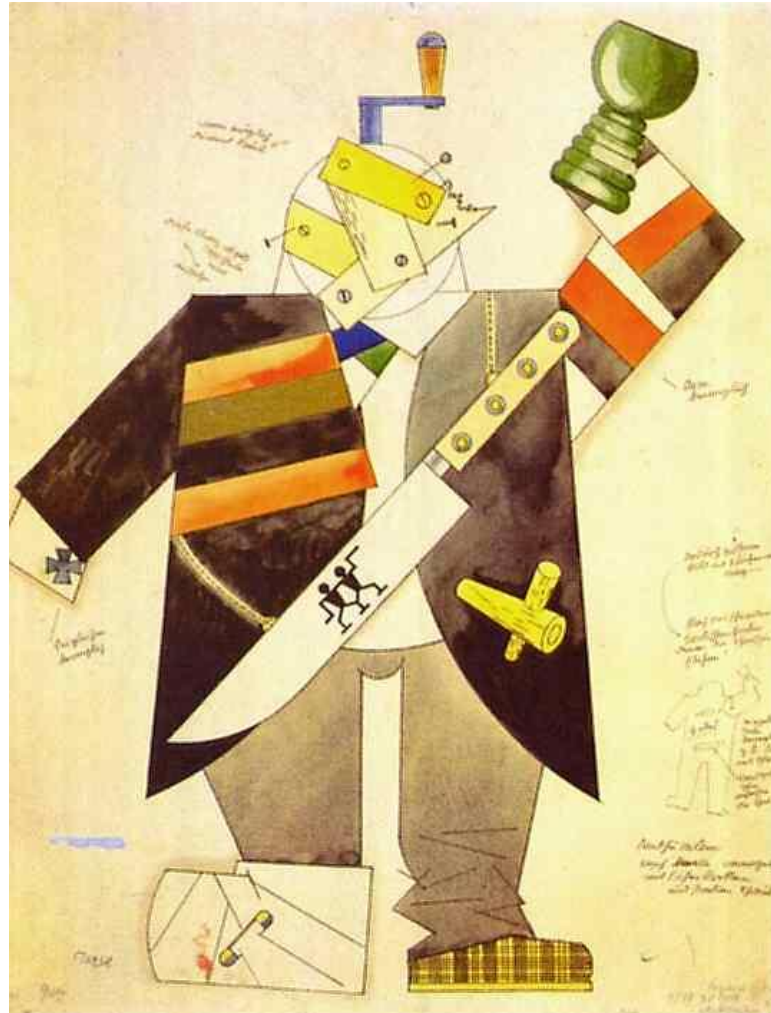
Georg Grosz

- Berlíňan, sloužil u dělostřelectva na frontě , ale onemocněl a dostal se do ústavu pro duševně choré, členem berlínské dadaistické skupiny
- Styl- tvrdost a necitelnost figur, kopíroval lidové kresby na pisoárech, obdivoval dětské kresby a japonské dřevořezy
- Válka= boj o majetek
- Chtěl být ilustrátorem
- Ovlivněn futurismem
- Kreslil a maloval „z odporu proti světu a pokoušel se zobrazit svět v celé jeho ošklivosti , chodobnosti a prolhanosti“

Hitler in hell

Methusalem

War

Berlin

Nude resting

Max Ernst

- Pocházel od Kolína n. Rýnem, samouk, válku strávil na frontě.
- Prvně vystavoval 1913 na prvním německém salónu v Berlíně, seznámil se s Arpem
- 1918 v Kolíně otevřel Dadahaus
- Vydával s Baargeldem dadaistický časopis Ventilátor
- Vytvářel koláže měst a krajin- z vědeckých příruček, starých románů a anatomických tabulek
- 1921 se účastnil experimentování dadaistů s metodou psychického automatismu v Tyrolích

Ocell de foc

koláž

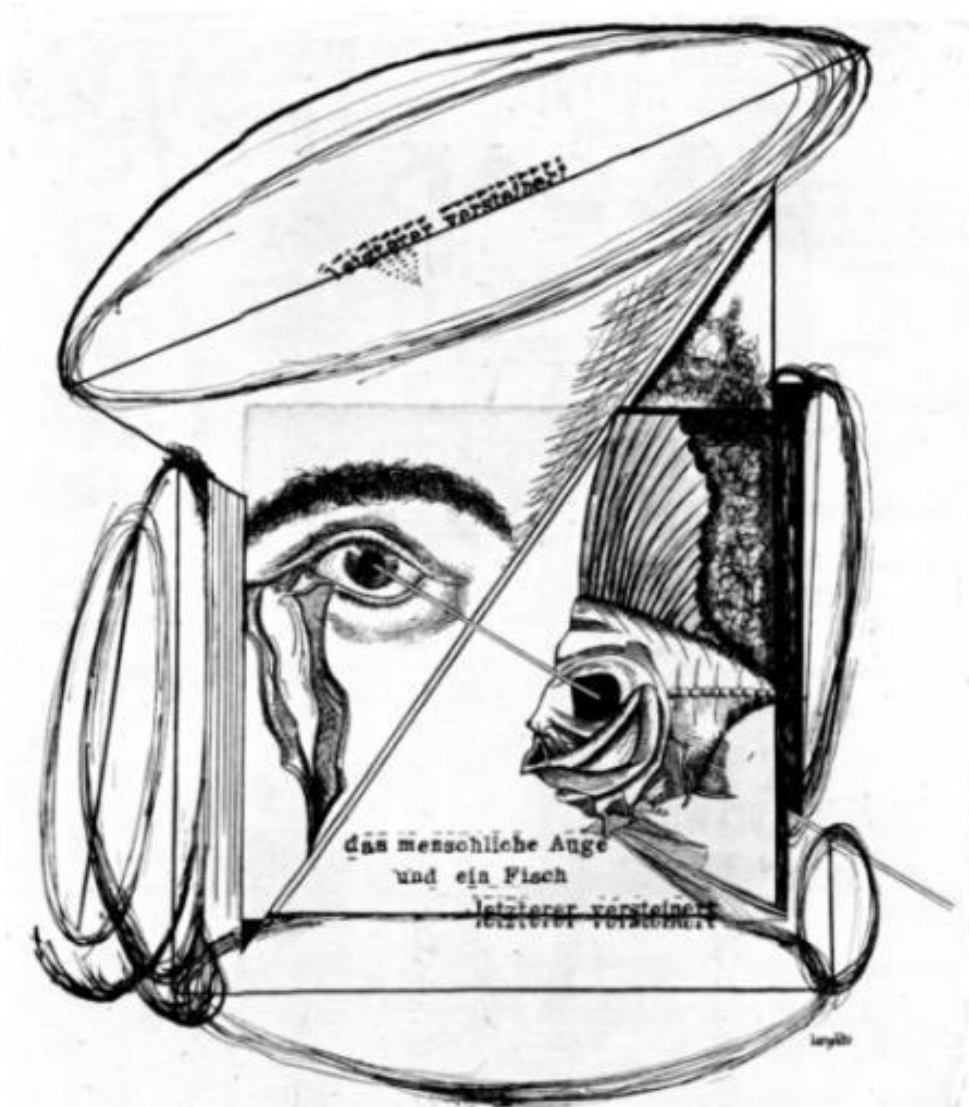

Theodor Baargeld

- Vlastním jménem Alfred Grünewald
- Přítel Ernsta
- Dovedl úřady k podezření, že Dada je nebezpečné hnutí
- Tvořil monumentální reliéfy a asambláže (umělecký objekt z různých předmětů spojených lisováním, vázáním, svážením, nýtováním atp.)
- Kreseb, fotomontáží a koláží se dochovala pouze část.

Das menschliche Auge und ein Fisch

Kurt Schwitters

- Žák drážďanské akademie, který se postupně seznámil s německými dadaisty a přešel od expresionismu k abstraktnímu umění.
- V Hannoveru založil dadaistické hnutí Merz a vytvářel „Merz- Bilder“ , „ Merz-Bau“ atp. asambláže z různých materiálů
- Dílo Merz Bau tvořil celkem 3* z toho 2 jsou nedokončená(v Norsku a Anglii)

KS
KS

gestern
p. ihrem
Hord
dy die er in

GE

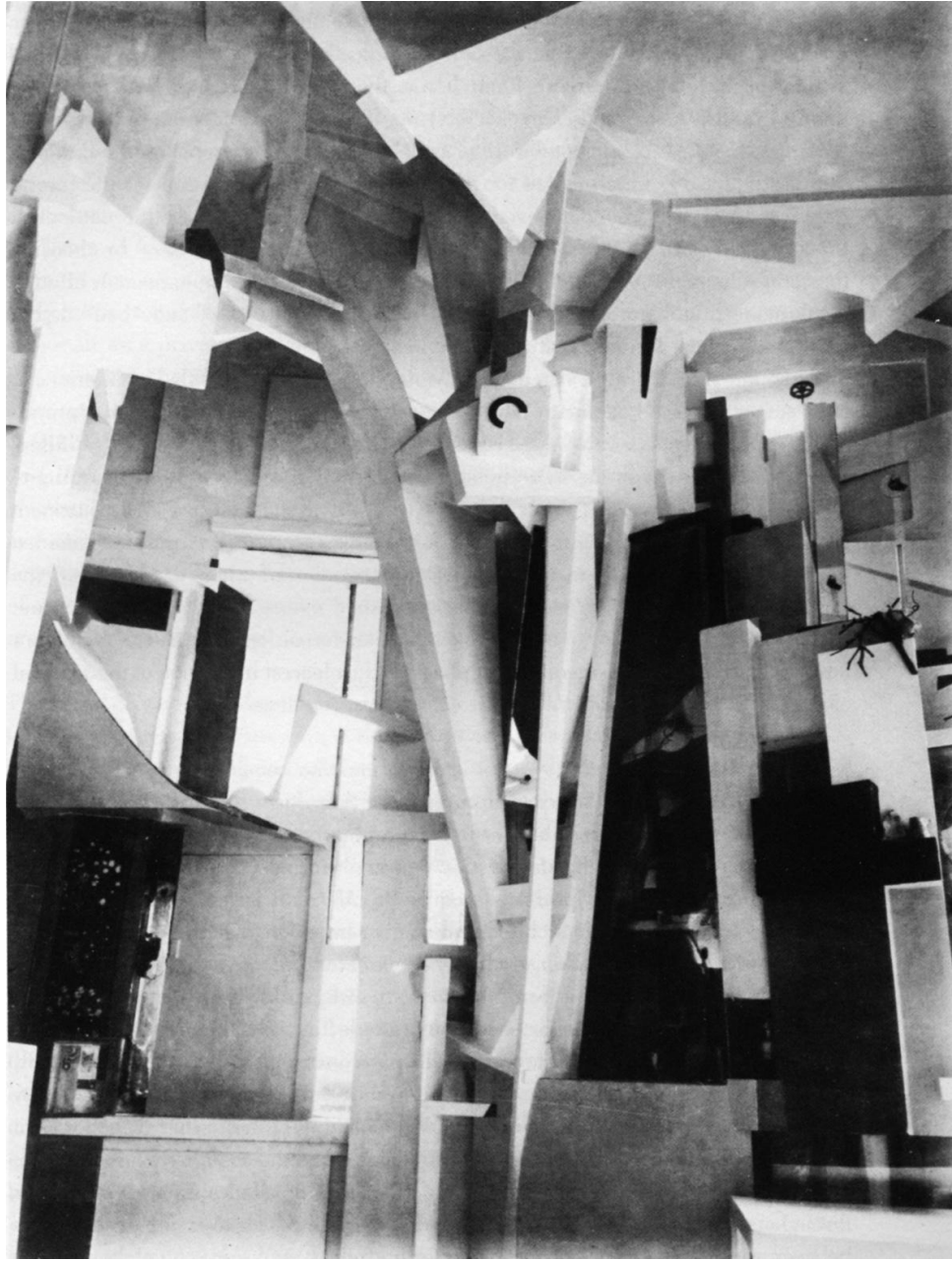
ohn
er Mut
blut mit den Augen
Eggleich springt
ebusiam wieder zu
hm zu.
Atem.
h. 16. 5

Tu Ma	1
We Me	2
Th Gi	3
Fr Ve	4
Sa Sa	5
Su Do	6
Mo Lu	7
Tu Ma	8
	9
	10
	11
	12
	13

abrechnen.
MERZ

Merz bau

Surrealismus

- Přímá návaznost na Dadaismus
- Termín prvně použit Guillaumem Apollinaiem
absolutní realita – nadrealita
- André Breton vydal Surrealistický
manifest(1924), kde ho definoval jako čistý „
psychický automatismus“
- Surrealisté prohlašovali, že: „nemají talent, že
nadání neexistuje.“

- Úřad pro surrealistické výzkumy v Paříži
- Surrealistická revoluce- revue
- První výstava 1925 v Paříži- galerie Pierre
- 1927 založena Galerie surréaliste
- **Druhý manifest** (1929) kritika nedostatku důslednosti
- Inspiraci nesmíme pokládat za posvátnou věc
- Surrealisté jsou považováni Bretonem za pokračovatele středověkých alchymistů

Dělení surrealismu

- Absolutní- pomocí psychického automatismu (J. Masson, J. Miró)
- Veristický- psychická vize zpodobňující vnitřní model

Výtvarné metody surrealismu

- Koláž
- Frotáž
- Dekalkomanie
- Fumáž (efekty kouře na plátně)
- Objekt
- Objekt-báseň
- Imaginativní objekt

Periodizace surrealismu

- Přípravné období(1918-1923)- probíhalo současně s vývojem pařížského dadaismu, vydáno dílo Magnetická pole (1919 Breton a Soupault) realizace automatického psaní
- Hrdinské období(1923-1925)- vydání 1.manifestu , postupné připojování umělců k jádru skupiny(Max Ernst,M. Duchamp,M. Ray,F. Pacibia) A. Masson,J. Miró, acibia) A. Masson,J. Miró, Y. Tanguy

chtěli, aby se bytí vrátila jeho celistvost

- Usuzující období (1925-1930)- surrealisté přijali dialektický materialismus za svůj světový názor. Část z nich se na určitý čas stala komunisty. Ze strany vystoupili potom, co byli požádáni, aby se vzdali surrealistického postoje.

surrealismus přijat jako avantgardní hnutí a získal široké publikum. Projevil se také vliv na mladé umělce.

- Období autonomie surrealismu(1930-1939)- politická angažovanost
- Druhá vlna surrealismu- umělců :
Salvator Dalí, Alberto Giacometti, René Magritte, Paul Delvaux, Oscar Dominiguez, Roberto Matta, Wilfredo Lam, Victor Brauner a další..
hnutí rozšířeno do dalších evropských zemí- vznik surrealistických skupin.

Výstavy

- Mezinárodní výstava surrealismu v Londýně 1936
- Mezinárodní výstava surrealismu v Paříži 1938 – vystavovalo 70 umělců ze 14 zemí

Malířství

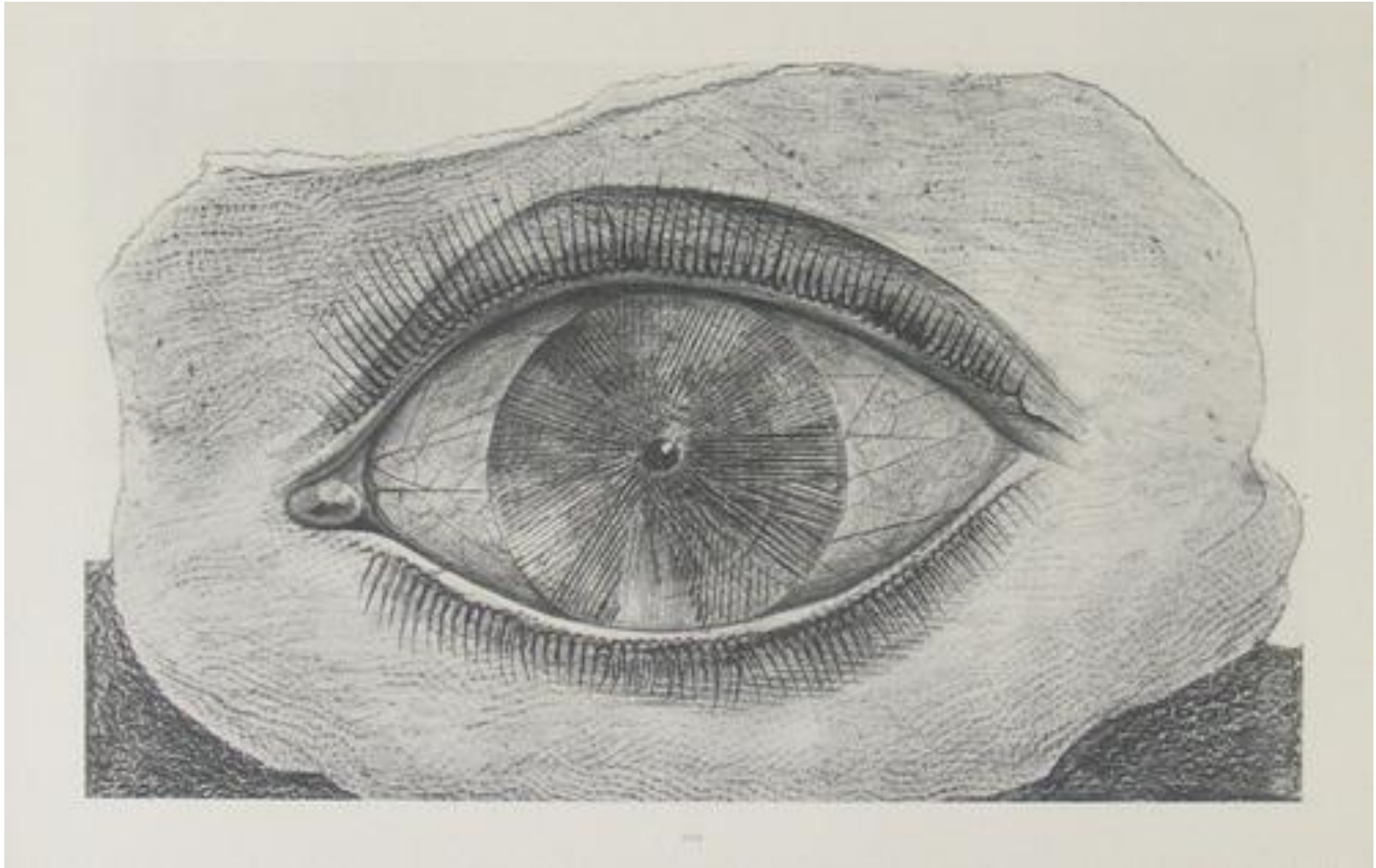
Max Ernst

- v minulosti dadaista, používal především koláž, tématem mu bylo náhodné setkání dvou realit v nepříslušné rovině podle výroku Lautrémontova:

„ Krásný jako náhodně setkání deštníku a šicího stroje na pitevním stole“

Objevil techniku frotáže

The wheel of light- frotáž

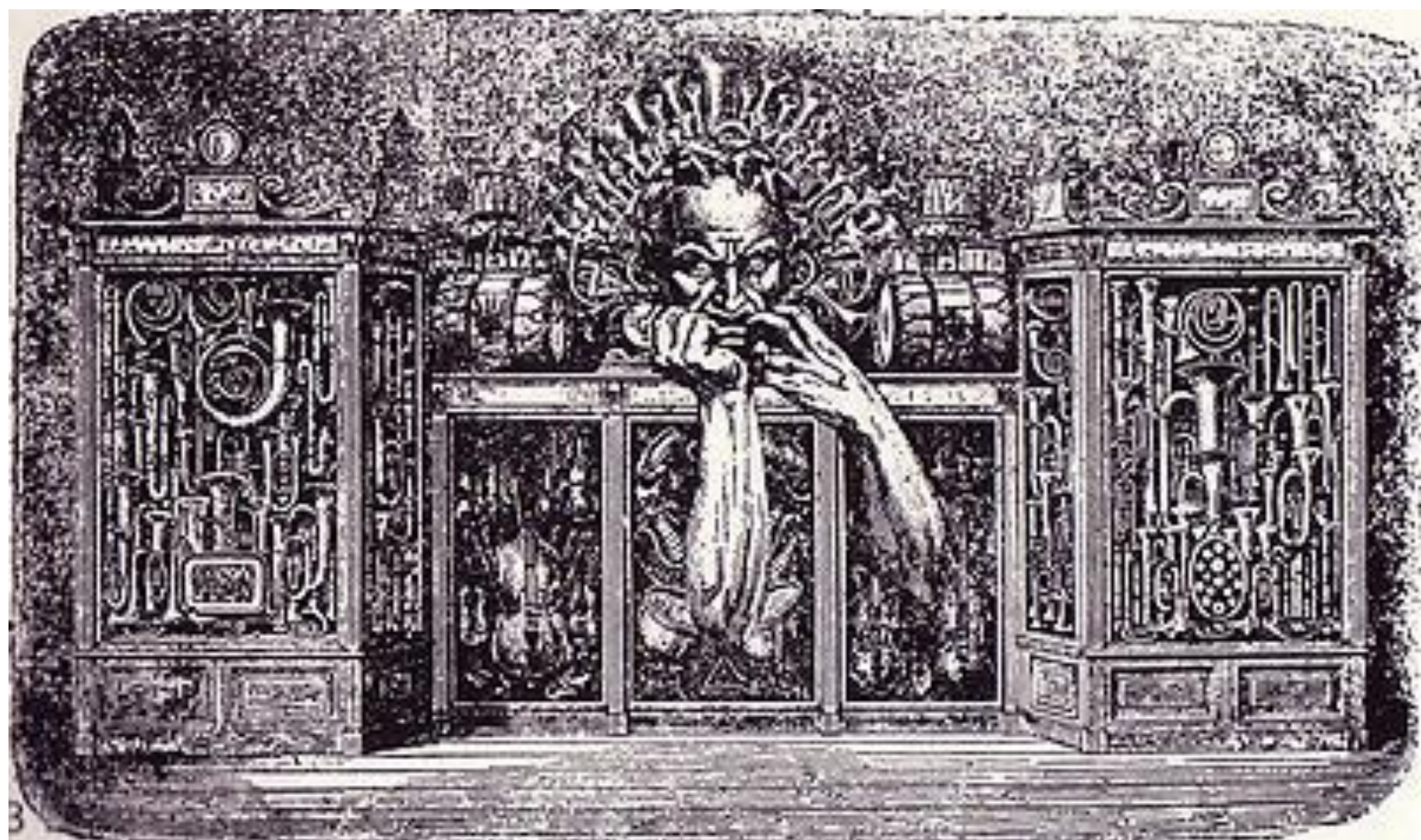
- V malířství se věnoval především přírodě
Obrazové cykly: Lesů , Moří, Větrů a Měst.
- Vytvářel také romány z koláží : Stohlavá žena, Týden dobra neboli sedm základních hříchů
- Hrál ve filmu Bunuela a Dálího Zlatý věk jenž byl z inspirován jeho obrazy.
- V roce 1957 byl Ernst vyloučen ze surrealistické skupiny Andréem Bretonem.

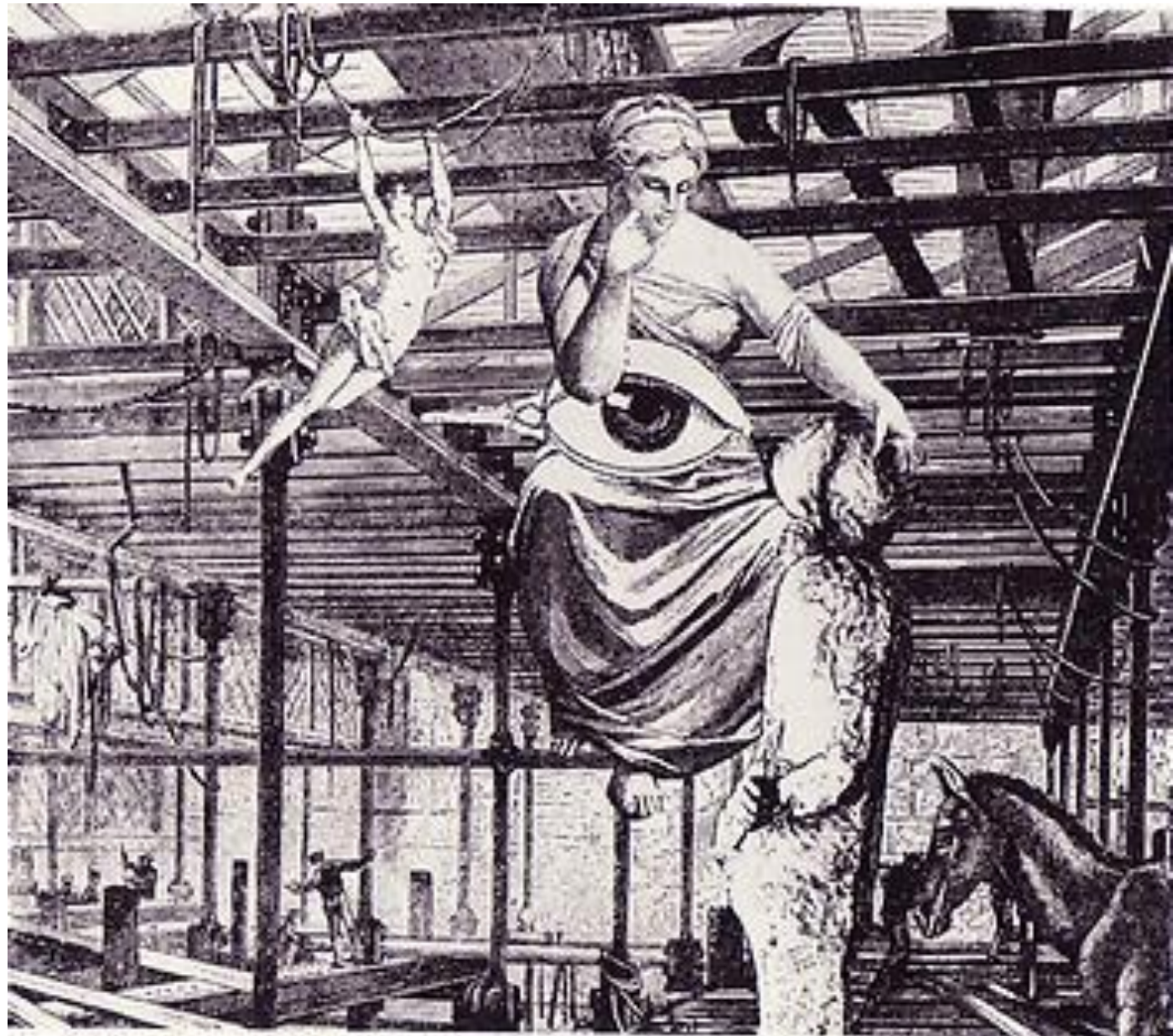
Žena, stařec a květina

Stohlavá žena

Les

Evropa po dešti

Týden dobra

Joan Miró

- Žák barcelonské Akademie
- Ovlivněn dadaisty
- Podepsal manifest surrealismu
- Objevoval holandské umění 17.stol.
- Zpracování jeho děl bylo na prahu mezi sněním a bděním
- Od španělské občanské války maloval hrůzyplné vize
- Namaloval nástěnnou malbu Sekáč pro pavilón Španělska pro Světovou výstavu v Paříži 1937
- Věnoval se převážně olejomalbě, ale vytvářel také keramické zdi a sochy.

Osoba házející kámen na ptáka

Keramická zed' - Německo

Ensemble monumental – La Défense Paris

Holandský interiér

André Masson

- Studoval v Paříži L'école des beaux arts
- Byl ovlivněn kubismem a přešel k surrealismu.
- Využíval automatické kresby, idiogramu, kaligrafie a barevných experimentů, spontálních jevů i matematických výpočtů
- Používal kubistické , symbolistické a expresionistické prvky
- Navazoval svým dílem na Hieronyma Bosche v apokalyptických krajinách a mikrokosmu hmyzu

Salvátor Dalí

- Student madridské Akademie- vyloučen 1924
- Ovlivněn: holandskými styly- zvláště Vermeerem, španělským malířstvím 17. a 18. století, impresionismem, futurismem, metafyzickou malbou a kubismem.
- Než se začal věnovat surrealismu dělal realistické figurální obrazy a studie z Cadaqués(přístav)

- Surrealistické období-
první dílo- Krev je sladší než med

Věnoval se nejen malbě, ale také ilustracím, objektům, filmům a teorii.

Jeho díla byla Bretonem označena za vrchol „antimalířskosti“

Dalí hlásal právo člověka na bláznovství a sám se pokládal za pomatence.

- K provokaci používal sexuální a protináboženskou tematiku
- Natočil s Bunuelem dva filmy- Zlatý věk a Andaluský pes.
- V r. 1937 byl pro svůj akademický styl vyloučen Bretonem ze surrealistické skupiny.

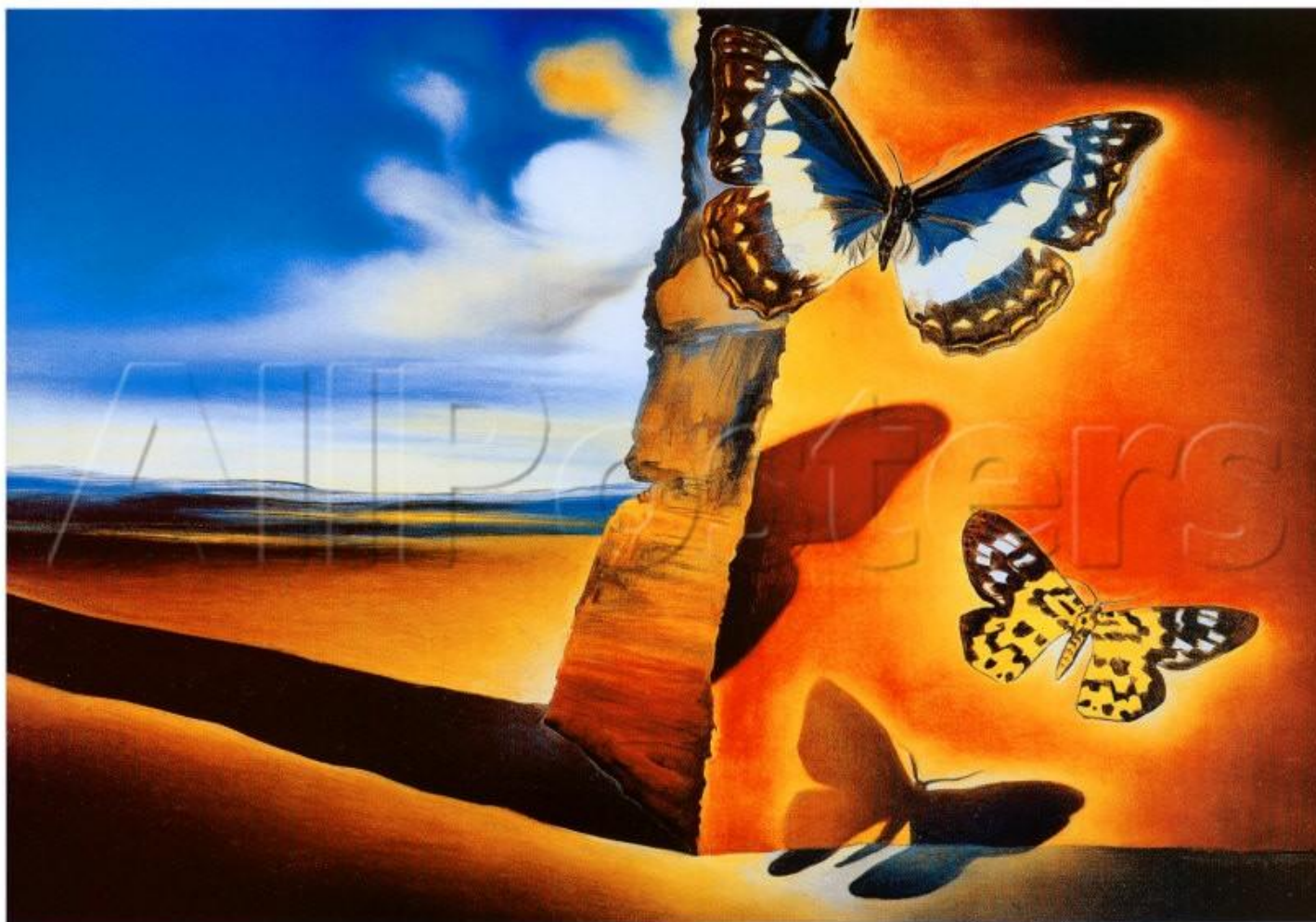
1939 a 1972

Krev je sladší než med

Krajina s motýly

Meditující růže

Živé zátěši

Netopýr

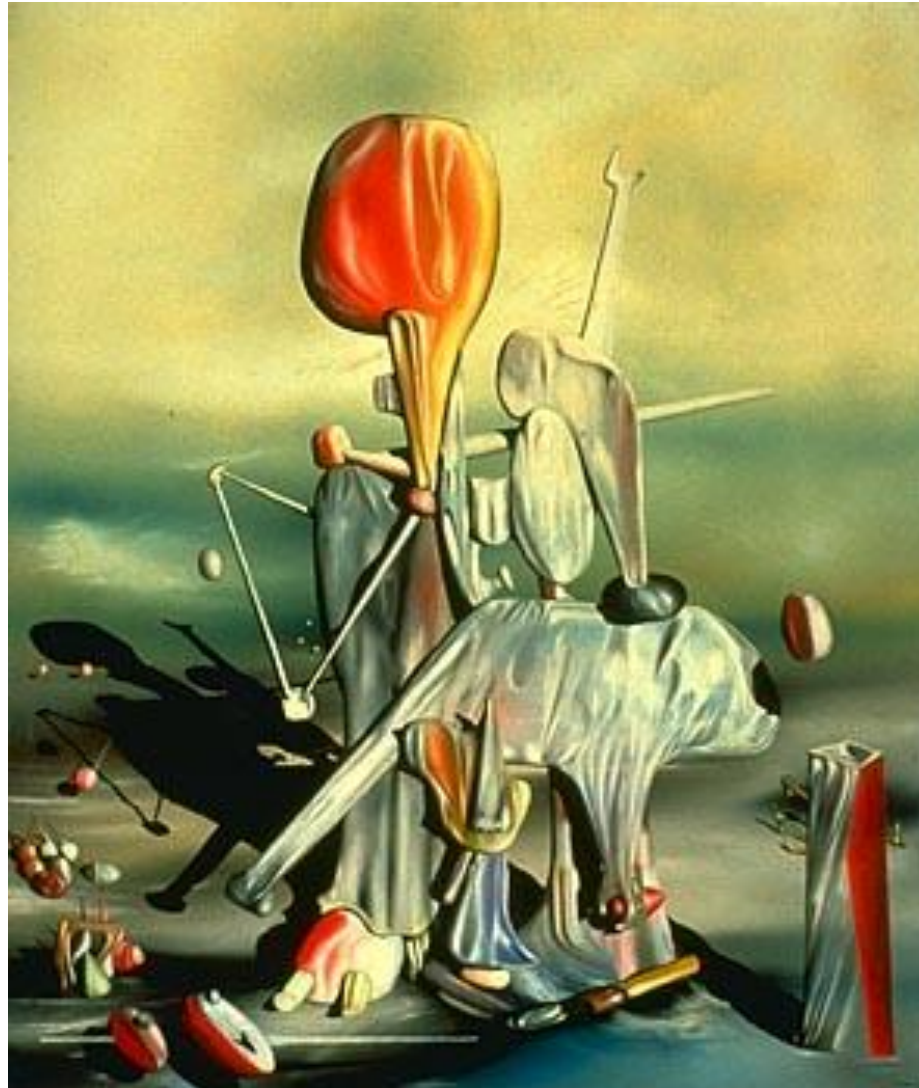

Yves Tanguy

- Strávil život cestováním a cesta do Paříže se mu stala osudnou, protože uviděl v galerii Chiricův obraz a rozhodl se , že se stane malířem.
- Maloval především krajiny, které obsahovaly poloorganické a polotechnické objekty

*Through Birds, through Fire, but
Not through Glass*

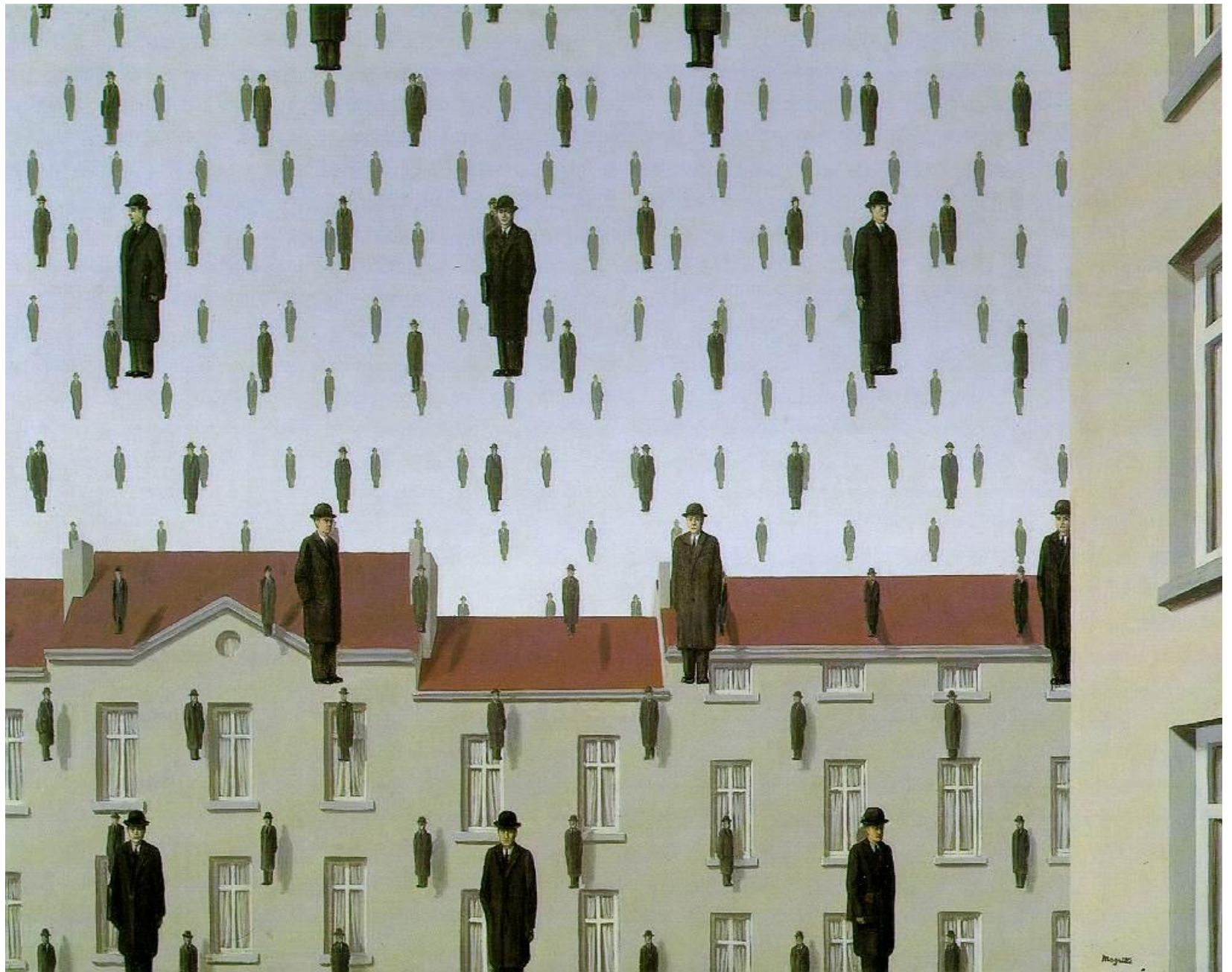
Reply To Red

René Magritte

- Žák bruselské Akademie
- 1925 se připojil k surrealismu
- Založil Společnost tajemství s básníky v Bruselu
- Magický realismus- spojením různě iluzivních předmětů chtěl vyvolat u diváka šok

Milenci

Paul Delavaux

- Přešel k surrealismu pod vlivem Magritta
- Maloval ženské akty před perspektivní architektonické pozadí a nebo ideální krajinu
- Nebyl členem žádné surrealistické skupiny

Zlom dne

Roberto Matta

- Chilský malíř původem z Evropy
- Studoval architekturu
- Ovlivněn Y. Tanguyem a později si vytvořil svůj styl
- Démonologické kompozice s fantastickými bytostmi podobnými hmyzu

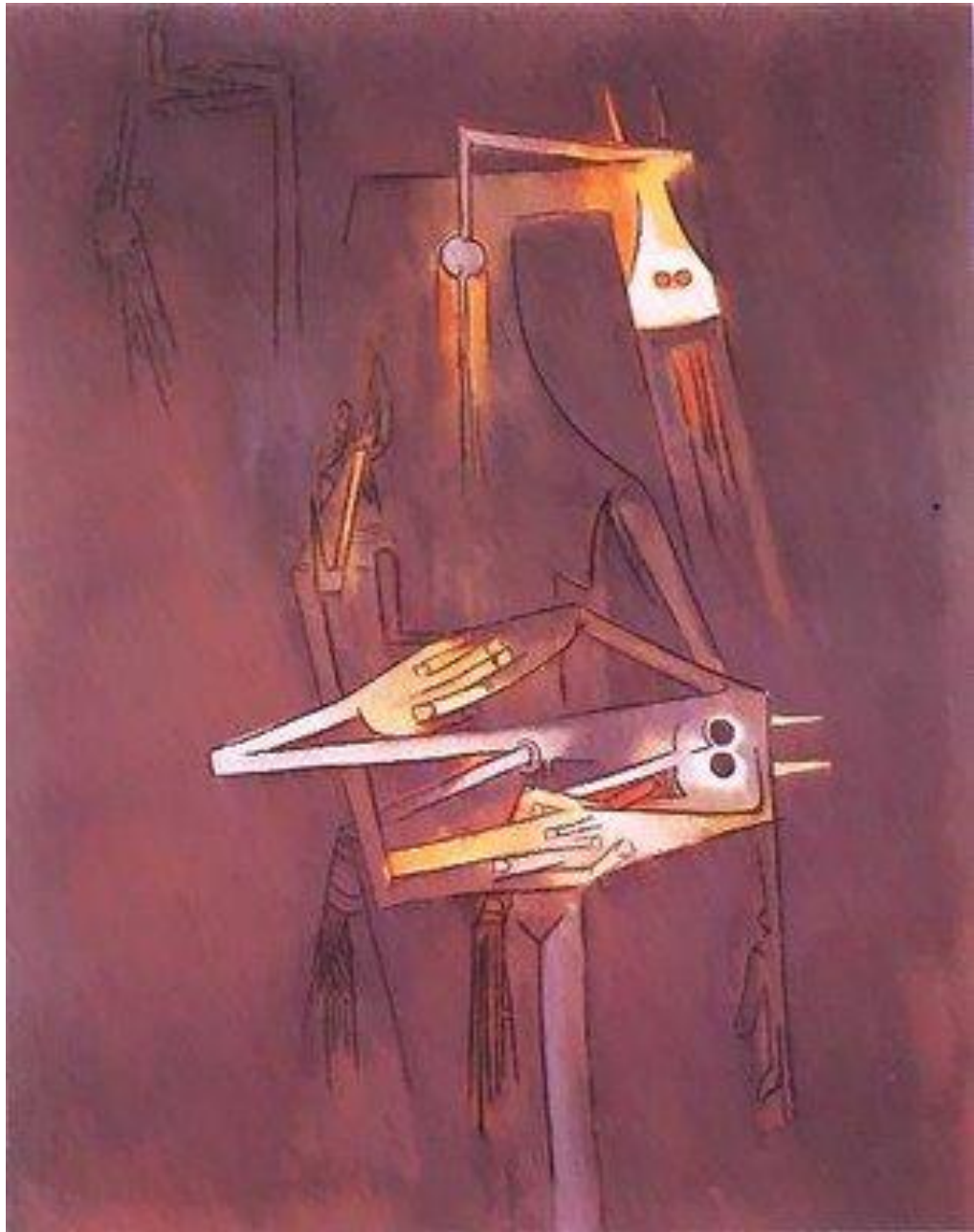

Wilfredo Lam

- Kubánský malíř, který odcestoval do Evropy , kde se seznámil s Piccassem a před druhou světovou válkou se připojil k surrealismu
- Témata: kubánské mýty a divoký svět pralesa

Oscar Dominguez

- Španěl
- Tématem mu byla proměna všedních předmětů ve fantazijní útvary později pak skalnaté a vulkanické krajiny
- Objevil dealkománii- technika otiskování kapek – vznikají imaginární krajiny.

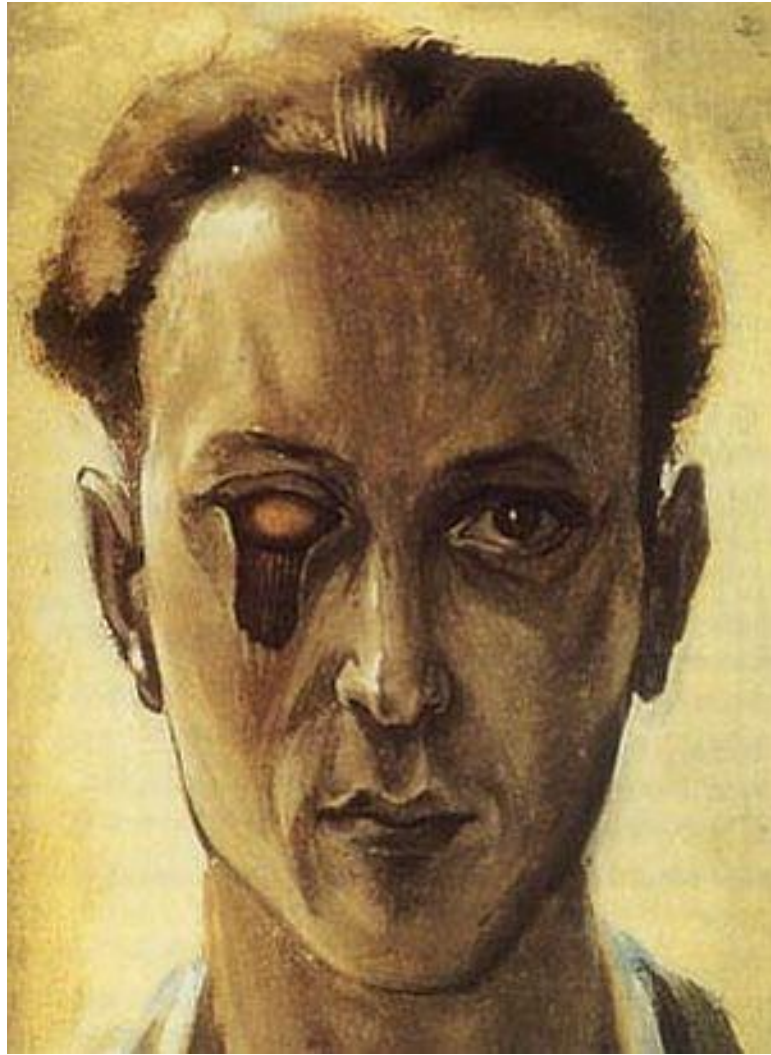

Corrida

Victor Brauner

- Rumunský malíř
- Odjel do Paříže a později do Ameriky
- Tématem: příšery a chiméry vnitřního světa, vyvolané psychoanalyticou imaginací

Sochařství

- Je v surrealismu specifickou záležitostí, protože sochy se zde neobjevují v pravém slova smyslu.
- Za sochy jsou považovány např. tzv. Ready-made od Duchampa a nebo jeho Rotoreliéfy.

Otáčivá polokoule

- Hans Arp – sochař
- Inspiraci hledal v základních přírodních principech- vznikání, přetváření a zrání.
- Jeho sochy se však přírodním věcem nepodobají, protože věří v jejich odcizení přírodě...miluje přírodu a ne její náhražku.

Bílé reliéfy

Další sochy

M. Ernst, J. Miró a A. Giacometti

- Tito malíři se zabývali také sochařstvím a většinou ho považovali za odreagování od běžné práce.
- v těchto objektech často malba splývá se sochařstvím.

Max Ernst

Král a královna

Joan Miró

žena

Pták

Alberto Giacometti

Použité zdroje

- www.wikipedia.com
- www.moma.org
- www.arttribes.com
- Dějiny výtvarné kultury- Bohumír Mráz

